

Motion till riksdagen
2010/11:Sf394

av Maria Ferm m.fl. (MP)

Migrationspolitik

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut	2
Inledning	4
Svensk asyl- och flyktingpolitik.....	4
Asylprocessen och utlänningslagen.....	5
Flyktingpolitiken inom EU	7
Anhöriginvandring	8
Arbetskraftsinvandring.....	9
Papperslösa	9

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att EU:s medlemsstater följer UNHCR:s rekommendationer angående förföljelse på grund av kön och sexuell läggning, barns egna asylskäl samt begreppen väpnad konflikt och svåra inre motsättningar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av asylprocessen med syfte att tillse att nödvändiga förbättringar av rättssäkerheten genomförs.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av utlänningslagen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av ersättningssystemet till asylsökande i syfte att stärka de ekonomiska villkoren för asylsökande.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i EU bör verka för att värna asylrätten och motverka en restriktiv utveckling av EU:s flyktingpolitik.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Sveriges deltagande i EU:s gränsövervakningsbyrå Frontex samt att granska och förändra verksamheten i Frontex.¹
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att se över hur en procedur för utfärdande av asylvisum vid svensk beskickning kan utformas.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för ett enklare och mindre restriktivt regelverk för besöksvisum.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att fler EU-länder tar emot personer för vidarebosättning.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Dublinförordningen och Dublinsamarbetet.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genomföra en översyn av reglerna för anhöriginvandring.
12. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om att avskaffa försörjningskravet vid anhöriginvandring enligt vad som anförs i motionen.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett förtydligande i utlänningslagen för att betona möjligheten att göra undantag från huvudregeln om att söka uppehållstillstånd vid anknytning från hemlandet.

Fel! Okänt namn på

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att följa upp de genomförda regeländringarna angående arbetskraftsinvandring så att ordning och reda på arbetsmarknaden upprätthålls och så att asylrätten inte urholkas.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att se över förutsättningarna för att tillträda FN:s migrantarbetarkonvention samt verkar internationellt för dess implementering.²
16. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om att avkriminalisera arbete utan arbetstillstånd enligt vad som anförs i motionen.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en skadeståndsskyldighet för arbetsgivare som utnyttjar personer utan uppehållstillstånd.
18. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om rätt för asylsökande, gömda och papperslösa barn till skolgång på samma villkor som bosatta barn.

¹ Yrkande 6 hänvisat till JuU.

² Yrkande 15 hänvisat till AU.

Fel! Okänt namn på

Inledning

Att människor av olika skäl flyttar mellan länder är en naturlig process som ställer naturliga krav på samhället och som tillför nya erfarenheter och kunskaper. Anledningarna till att en individ migrerar kan vara många och sammansatta. Det kan bland annat handla om fattigdom, miljöförstöring, klimatförändring, krig, förtryck eller förföljelse i hemlandet.

Migrationen i världen ökar och Sverige är en del av den utvecklingen. Under de senaste 25 åren har antalet människor som flyttar till ett annat land i världen fördubblats och uppgår idag till ca 200 miljoner. Eftersom antalet kvinnor bland migranterna ökat kraftigt bör deras situation särskilt uppmärksammas. Migration kan för många kvinnor vara en dörr till ett tryggare liv där de bättre kan använda sin kunskap och förmåga, men kan i sina värsta former innebära att de tvingas leva som flyktingar, bli offer för människohandel eller jobba under slavliknande förhållanden.

När människor flyttar sprids kunskap, nätverk växer och nya möjligheter uppstår. Sverige är i sig ett tydligt exempel på att den kunskap, arbetskraft och mångfald som har kommit hit har haft stor betydelse för svensk tillväxt och utveckling. Men migration kan också innebära stora utmaningar, såväl för de människor som flyttar som för de länder de lämnar eller flyttar till. Rätten till asyl handlar i grund och botten om solidaritet mellan folken över landgränserna. Asylprövningen ska göras genom en ordning som bygger på en rättvis, rättssäker och individuell prövning som står i överensstämmelse med internationella konventioner av den enskildes skäl för uppehållstillstånd.

Vi står bakom principen om att Sverige ska ha en reglerad invandring, och avser med det att det ska finnas regler för vem som har rätt att bosätta sig och vistas i landet. Med begreppet reglerad invandring avser vi självklart inte att det kan sättas ett uttryckligt tak för hur många som kan ges uppehållstillstånd i landet. Rätten att få skydd undan förföljelse är en individuell mänsklig rättighet och får inte tillåtas påverkas av konjunktur eller arbetskraftsbehov. Asylrätten ska stå i överensstämmelse med internationella konventioner. Den förutsätter att alla länder som har undertecknat FN:s flyktingkonvention har en öppen dörr för människor i behov av skydd och att de kan erbjuda en rättssäker prövning av asylskälen samt ett värdigt mottagande.

Svensk asyl- och flyktingpolitik

Ett lands asyl- och flyktingpolitik kan sägas vara ett slags värdemätare för dess inställning till försvaret av mänskliga rättigheter. För att försvara dessa grundläggande rättigheter krävs ett tydligt politiskt ansvarstagande.

För att förebygga att människor ska behöva bryta upp från sitt hemland och söka fristad i ett annat land krävs en tydlig linje när det gäller fattigdomsbekämpning, global rättvisa och i arbetet mot klimatförändringarna, liksom att inte bidra till militär upprustning och konflikter.

Vår flyktingpolitik ska vara en politik som tar ansvar för att värna asylrätten i Sverige såväl som internationellt. Solidaritet, humanitet och rättvisa ska vara ledord. Varje ärende ska avgöras individuellt. Barns bästa ska ha en verklig innebörd och asylprocessen ska utmärkas av rättssäkerhet och ansvarstagande. För att åstadkomma detta måste politiken ändra inriktning.

Asylprocessen och utlänningslagen

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet arbetade under mandatperioden 2002–2006 för att stärka rättssäkerheten i den svenska asylprocessen. Tillsammans arbetade vi fram en ny utlänningslag och en ny rättsordning för asylärenden. Genom denna nya instans- och processordning har överklagandena av asylärenden flyttats över till vanliga domstolar. Härigenom har en rad nödvändiga förbättringar för ökad insyn och öppenhet i asylprocessen genomförts.

Samtidigt med den nya rättsordningen tillkom en ny utlänningslag med vidgade möjligheter att få uppehållstillstånd av flyktingskäl. Dessutom har förföljelse på grund av kön och sexuell läggning införlivats i flyktingbegreppet och barns egna asylskäl avsågs genom en förtydligad barnbestämmelse i den nya lagen tillmätas särskilt betydelse. Trots dessa förbättringar finns problem med nuvarande hantering av den svenska utlänningslagen och en alltför hård praxis har utvecklats. Detta har bland annat fått till följd att personer som söker skydd i Sverige undan krigshärddar eller länder med svåra inre motsättningar idag inte beviljas uppehållstillstånd. Migrationsöverdomstolens vidgning av hur begreppet väpnad konflikt tolkas är välkommen. Dock behöver begreppet ytterligare förtydligas i lagstiftningen så att det motsvarar dess folkrättsliga innebörd. Den som flyr undan väpnad konflikt eller svåra inre motsättningar har rätt till skydd i Sverige. Vidare bör Sverige arbeta för att UNHCR:s rekommendationer i dessa frågor ska följas av alla EU:s medlemsstater. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vidare har utvidgningen av flyktingbegreppet till att omfatta förföljelse på grund av kön och sexuell läggning inte fått den effekt som var avsedd. Det gäller kvinnor som utsätts för människohandel, kvinnor som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld i hemlandet, personer som riskerar att förföljas för sin sexuella läggning och människor med välgrundad fruktan för könsrelaterad förföljelse. Fortfarande görs referenser i beslut till att man kan avvisas trots risk för förföljelse om man bara inte öppet visar sin sexuella läggning, vilket är oacceptabelt.

Dessutom har bestämmelsen om synnerligen ömmande omständigheter, som ersatte den tidigare bestämmelsen om humanitära skäl, kommit att tolkas restriktivt och en alltför hård praxis, som av många betraktas som inhuman, har utvecklats när det gäller bland annat apatiska barn och andra med livshotande sjukdomstillstånd.

Riksdagen anförde vid antagandet av gällande utlänningslag följande: ”Utskottet vill framhålla att någon skärpning i förhållande till nuvarande tillämp-

Fel! Okänt namn på

ning inte är avsedd. Beträffande prövningen av ärenden som rör barn är syftet med förslaget tvärtom, vilket regeringen särskilt anger, att mildra nuvarande praxis så att portalparagrafen får det genomslag som avsågs redan när bestämmelsen infördes.” Dessa uttalanden har inte fått avsedd effekt, varför en skyndsam förändring av lagstiftningen är nödvändig på en rad punkter.

Mot bakgrund av det ovanstående bör regeringen genomföra en översyn av asylprocessen med syfte att tillse att nödvändiga förbättringar av rättssäkerheten genomförs så att bland annat

- ? kvaliteten på landinformation hos Migrationsverket förbättras liksom domstolarnas förståelse av denna information,
- ? förändringar görs för att förbättra tillgången till auktoriserade tolkar i alla instanser,
- ? domstolarna bättre än idag lever upp till reglerna om muntlig förhandling,
- ? förordnandet av offentliga biträden flyttas från Migrationsverket,
- ? inrättandet av en migrationsdomstol för överklagandeärenden i norra delen av landet övervägs.

Detta bör riksdagen begära.

Vidare bör regeringen mot bakgrund av det ovan anförda genomföra en översyn av utlänningslagen för att

- ? tydliggöra begreppet väpnad konflikt i utlänningslagen så att det fullt ut motsvarar dess folkrättsliga innebörd och ger den som flyr undan krig skydd i Sverige,
- ? tydliggöra begreppet svåra inre motsättningar i hemlandet i syfte att göra det mindre restriktivt,
- ? granska tillämpningen av utvidgningen av flyktningbegreppet till att omfatta förföljelse på grund av kön och sexuell läggning samt göra nödvändiga förtydliganden av utlänningslagen,
- ? vidga begreppet synnerligen ömmande omständigheter i utlänningslagen och därvidlag överväga en ändring av begreppet till särskilt ömmande omständigheter,
- ? mildra nuvarande praxis i ärenden som rör barn och unga och tillse att apatiska barn inte avvisas,
- ? förändra reglerna för förvarstagande i utlänningslagen för att tydliggöra att det ska ske endast i undantagsfall, och att förvarstagandet ska vara tidsbegränsat till 3 månader samt att det inte ska vara möjligt att ta barn i förvar. I synnerliga fall, såsom då den förvarstagne uppenbart och medvetet försvårar processen, ska förvarstagandet kunna förlängas en gång med ytterligare 3 månader om domstol så beslutar.

Detta bör riksdagen begära.

Regeringen bör även genomföra en översyn av ersättningssystemet till asylsökande i syfte att stärka de ekonomiska villkoren för den asylsökande. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Flyktingpolitiken inom EU

I och med Lissabonfördraget ska EU utveckla en gemensam asyl- och invandringspolitik. Den ska bestå av enhetliga regler snarare än minimiregler genom ordinarie lagstiftningsförfarande. Det är viktigt att den fortsatta harmoniseringsprocessen, snarare än hittills, innebär förbättringar angående skydd och mottagande av flyktingar inom EU. Systemet med miniminivåer kan snarast sägas ha inneburit en dragnig nedåt rättssäkerhetsmässig och humanitärt. Detta tillsammans med den betydligt hårdare gränskontrollen längs EU:s yttergränser riskerar att pressa människor att ta allt större risker för att försöka ta sig hit och tvingar människor i händerna på människosmugglare. Vi vill skapa lagliga vägar för människor att komma till EU för att söka asyl.

Vi vill aktivt arbeta för ett förbättrat flyktingmottagande i alla EU-länder. Bland annat tar alltför få EU-länder sitt ansvar för att ta emot flyktingar för vidarebosättning (kvotflyktingar). Sverige ska fortsätta vara ett föredöme för andra EU-länder på detta område men måste påverka EU att bättre svara upp mot att ge skydd åt de människor som finns i UNHCR:s flyktingläger.

Vi anser vidare att EU-kommissionens förslag till förtydligande av Dublinförordningen är ett bra initiativ. Sverige bör därför driva på för att kommissionens förslag till förändringar om dels möjligheten till familjeåterforening, dels den utökade möjligheten till offentligt biträde, dels att begäran om att överföringar enligt Dublinförordningen tillfälligt ska kunna upphöra ska införas i Dublinförordningen. När det gäller det sistnämnda är det vidare viktigt att möjligheten till undantag inte missbrukas för att undvika nödvändiga förbättringar i nationell lagstiftning för att garantera rättssäkerhet och goda mottagningsförhållanden. Sverige ska tydligt motverka en restriktiv utveckling av den gemensamma flyktingpolitiken inom EU och verka för att politiken ska ändra inriktning för att värna asylrätten.

Mot bakgrund av detta bör regeringen inom EU verka för att värna asylrätten och motverka en restriktiv utveckling av EU:s flyktingpolitik. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Regeringen bör vidare verka för att verksamheten i EU:s gränsövervakningbyrå Frontex granskas och förändras på ett djupgående sätt så att både asylrätten och skyldigheten att bistå skeppsbrutna och rädda liv ingår som uttrycklig del av dess mandat och så att UNHCR ges förutsättningar att medverka vid Frontex samtliga operationer. Sverige ska inte delta i sådan Frontexverksamhet som riskerar att kränka asylrätten. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Regeringen bör utreda hur en procedur för utfärdande av asylvisum vid svensk beskickning kan utformas som ett komplement till det traditionella sättet att söka asyl. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Regeringen bör verka för ett enklare och mindre restriktivt regelverk när det gäller besöksvisum och säkerställa att personer från länder från vilka det tidigare funnits en s.k. avhoppsrisk, eller där det utbrutit konflikter under

Fel! Okänt namn på

handläggningsförfarandet, inte ska ha sämre möjligheter än andra att beviljas inresa i Sverige. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Regeringen bör verka för att fler EU-länder tar emot personer för vidarebosättning utan att rätten och möjligheterna att söka asyl på andra vägar inskränks. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Regeringen bör verka för att utveckla Dublinsamarbetet så att överföringar inte ska ske till EU-länder som inte kan garantera rättssäkerheten eller godtagbara och tillräckliga mottagningsförhållanden till dess att dessa förhållanden förbättrats. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Anhöriginvandring

En stor del av den invandring som sker till Sverige sker genom anhöriginvandring. De regler som sedan 1997 gäller för familjeanknytning omfattar makar, sambopar, registrerade partner och barn under 18 år. I undantagsfall kan även en nära anhörig över 18 år, om så kallad hushållsgemenskap kan klargöras, beviljas uppehållstillstånd av familjeanknytningsskäl.

Dessa regler har inneburit en rad problem bland annat när det gäller tillämpningen av 18-årsregeln på barn som uppnått denna ålder under ärendets handläggning. Dessutom saknas en s.k. sista-länkenbestämmelse som kan ge åldrade föräldrar möjlighet att återförenas med vuxna barn. Försörjningskrav vid anhöriginvandring infördes under förra mandatperioden av den borgerliga regeringen trots att det mött förödande kritik bland annat för att försörjningskrav försvårar nyanländas förutsättningar till rehabilitering och integrering i det svenska samhället.

Vidare vill vi göra ett förtydligande i utlänningslagen för att betona möjligheten att göra undantag från huvudregeln om att söka uppehållstillstånd vid anknytning från hemlandet om sökanden har barn i Sverige, om kvinnan i förhållandet är gravid, om sökanden varit gift eller sambo viss tid, eller om svår sjukdom föreligger.

Mot bakgrund av det ovan anförda bör regeringen genomföra en översyn av reglerna för anhöriginvandring med utgångspunkt i den tidigare Anhörigkommitténs förslag avseende bl.a. bestämmelser om hushållsgemenskap och ”sista-länken”. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Regeringen bör återkomma med förslag om att försörjningskravet vid anhöriginvandring avskaffas. Detta bör riksdagen begära.

Vidare bör regeringen genomföra ett förtydligande i utlänningslagen för att betona möjligheten att göra undantag från huvudregeln om att söka uppehållstillstånd vid anknytning från hemlandet om vissa villkor är uppfyllda enligt ovan. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Arbetskraftsinvandring

Vi står bakom principen om att Sverige ska ha en reglerad arbetskraftsinvandring och välkomnar arbetskraftsinvandring som en naturlig del av rörligheten över gränserna.

Det finns mycket som tyder på att behovet av arbetskraft kommer att öka under de kommande åren. Det innebär att den arbetskraft som redan finns i landet, även inräknad de som idag befinner sig långt från arbetsmarknaden, inte bedöms tillräcklig för att fylla detta behov. Därför är det välkommet att den arbetskraftsbrist som kommer att finnas i framtiden får tillgodoses också av utomeuropeisk invandring.

En ökad arbetskraftsinvandring ställer krav på att det ska finnas garantier för att den som invandrar inte utnyttjas och att arbets-, försäkrings- och anställningsvillkor ska vara desamma som för andra på den svenska arbetsmarknaden. Vikten av starka kollektivavtal och fackligt inflytande är betydande.

Arbetskraftsinvandring får aldrig bli en ursäkt för att inte göra något åt diskriminering och andra strukturella problem som utestänger människor från arbetsmarknaden. Vidare kan arbetskraftsinvandring aldrig skyla över brister inom asylsystemen runt om i Europa. Arbetskraftsinvandring är ingen lösning för den som söker skydd undan förföljelse och kan aldrig ersätta och får inte heller tillåtas urholka asylrätten.

Det är också avgörande att ett system för ökad arbetskraftsinvandring utgår från ett internationellt perspektiv. Samtidigt som det kan vara positivt att personer som arbetskraftsinvandrar kan bidra ekonomiskt till närstående i hemlandet måste risken för braindrain motverkas. En politik för ökad arbetskraftsinvandring måste bygga på internationell solidaritet och utformas tillsammans med en rättvis politik om bistånd och utrikeshandel.

I slutet av 2008 infördes nya regler för arbetskraftsinvandring. Eftersom det nya systemet endast varit i kraft drygt ett år är utfallet av de nya reglerna osäkra. Regeringen bör därför tills vidare noggrant följa upp de nyligen genomförda regeländringarna angående arbetskraftsinvandring så att ordning och reda på arbetsmarknaden upprätthålls och så att asylrätten inte urholkas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vidare bör förutsättningarna utredas för att Sverige ska kunna underteckna FN:s migrantarbetarkonvention (CMW) samt regeringen verka internationellt för dess implementering. Detta bör riksdagen begära.

Papperslösa

I Sverige finns människor som lever gömda och utan papper. Utan tillgång till de vanliga strukturerna för sjukvård, skola och arbete är denna grupp helt ställd vid sidan av de skyddsnät som andra tar för givna. Med löner långt

Fel! Okänt namn på

under avtal och utan ordinarie skyddsregler utgör de papperslösa en ofta utnyttjad och hunsad grupp på arbetsmarknaden.

Vi anser att barn till asylsökande, gömda och papperslösa ska ha rätt att gå i skolan. Rätten till vård är inte ett migrationspolitiskt instrument. Vi vill hitta de verktyg som kan minska pressen på och utnyttjandet av papperslösa på arbetsmarknaden och i samhället i övrigt. De arbetsgivare som skor sig på dessa människor ska bli rättsligt ansvariga med kraftigare skadestånd än idag, vilket också är utgångspunkten i ett direktiv från EU. Däremot ska inte de papperslösa som försörjer sig genom att arbeta straffas för detta.

Mot bakgrund av detta bör regeringen återkomma med förslag om att arbete utan arbetstillstånd avkriminaliseras. Detta bör riksdagen begära.

Vidare bör en tydlig skadeståndsskyldighet införas för arbetsgivare som utnyttjar människor utan papper så att de kan bli skyldiga att betala skadestånd och även mellanskillnaden mellan den lön de betalat ut och den lön som gäller i branschen. Arbetsgivare ska dessutom kunna tvingas att betala skadestånd för kränkande behandling till den som utnyttjats. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Regeringen bör återkomma med förslag om att asylsökande, gömda och papperslösa barn ska ha rätt till skolgång på samma villkor som bosatta barn. Detta bör riksdagen begära.

Stockholm den 27 oktober 2010

Maria Ferm (MP)

Gunvor G Ericson (MP)

Mikaela Valtersson (MP)

Mehmet Kaplan (MP)

Bodil Ceballos (MP)

Magnus Ehrencrona (MP)